

Čís. 6284.

Dcera nevěsta nemá proti rodičům vedle nároku na věno ještě zvláštní nárok na výbavu.

Dlužno při určení věna přihlížeti též ku stavu ženicha?

(Rozh. ze dne 16. září 1926, R I 735/26.)

K návrhu dcery stanovil soud první stolice povinnost otce, majitele mlýna, by vyplatil dceři věnem 10.000 Kč. Rekursní soud k rekursům obou stran napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ani té ani oné strany.

Důvody:

Mylným je právní názor stěžovatelky, že nižší soudy, stanovíce věno podle §u 1220 obč. zák., neprávem měly zřetel k výbavě v ceně 10.255 Kč, kterou od otce již dostala. Nejvyšší soud vyslovil již opět (srov. mimo jiné rozh. č. 4675 sb. n. s.) názor, že dcera-nevěsta nemá proti rodičům vedle nároku na věno ještě zvláštní nárok na výbavu, to je na pořízení věcí potřebných pro první zařízení domácnosti novomanželů. Toliko synovi-ženichovi, jenž nemá nároku na věno neb obvěnění, přiznává zákon (§ 1231 obč. zák.) právní nárok na tyto věci, shrnuté v právním názvosloví rozdílem od »výbavy« dcer pojmem »výpravy«. Dcera si musí výbavu pořídit na účet svého věna, pokud se týče, musí si ji jako část jeho nechat do něho započítati. Nižší soudy proto nepochybily, když se touto zásadou řídily.

Stejně neodůvodněn je dovolací recurs otce a odpůrce navrhovatelky. Jím nadhozená otázka, pokud je při určení věna přihlížeti též k stavu ženicha, je v soudnictví a písemnictví dosti sporná (srov. Ogonowski, Oesterr. Ehegüterrecht z r. 1880 str. 264 a násl., Krainz-Ehrenzweig Familienrecht z r. 1917 str. 195 a tam uvedené prameny). Ale i za předpokladu správnosti kladné odpovědi na otázku tu, nelze při určení věna nepřihlížeti k stavu a majetku osoby k vyvěnění povinné (§ 1220 obč. zák.) a přihlíží-li se takto v projednávaném případě k poměrům stěžovatele, nelze částku, na kterou nižší soudy věno stanovily, míti za zřejmě protizákonnou, i když se k ní připočítá výbava v ceně asi 10.255 Kč a i kdyby bylo správným tvrzení stěžovatelovo, že stěžovatelčin manžel se původně učil zámečnickem a poté u ní v mlýně pracoval jako dělník.

Čís. 6285.

Bylo-li manželce povoleno prozatímní opatření placením výživného až do právoplatného skončení sporu o výživné, lze prozatímní opatření zrušiti, bylo-li ve sporu o rozvod právoplatně uznáno, že se rozvod po-

voluje jediné z viny manželčiny. Jde tu o důvod zrušující prozatímní opatření podle Šu 399 čís. 4, nikoliv podle Šu 399 čís. 2 ex. ř.

(Rozh. ze dne 16. září 1926, R I 784/26.)

Usnesením ze dne 28. listopadu 1925 bylo povoleno manželce proti manželovi prozatímní opatření placením výživného až do právoplatného skončení sporu o výživné. Návrh manžela, by prozatímní opatření bylo zrušeno, s o u d p r v é s t o l i c e zamítl. D ů v o d y: Prozatímní opatření povoleno bylo až do právoplatného skončení sporu o výživné, spor ten dosud není právoplatně skončen, skutkové poměry, pro které prozatímní opatření bylo povoleno, se za sporu nezměnily, alespoň se nic takového netvrdí, a zákonný důvod ku zrušení prozatímního opatření za jednání ani nebyl uveden. R e k u r s n í s o u d prozatímní opatření zrušil. D ů v o d y: Stížnosti nelze upřítí oprávněnost, neboť s důvody, o které opřel první soud své namítavé usnesení, nelze souhlasiti. Poukazuje-li soud první stolice především k tomu, že prozatímní opatření o placení výživného bylo povoleno žalobkyni až do právoplatného skončení sporu, čehož dosud není, nemůže okolnost tato býti překážkou, by ještě za jeho trvání prozatímní opatření na návrh nebylo zrušeno, neboť § 399 ex. ř. za předpokladů tamtéž pod čís. 1 až 4 uvedených to výslovně připouští. Prvý zamítavý důvod soudu první stolice tedy po zákonu obstáti nemůže. Neobstojí však ani druhý. První soud má za to, že skutkové poměry, pro které prozatímní opatření bylo povoleno, se nezměnily, a uvádí dále, že to ani nebylo tvrzeno. Domnívá se tedy, že není tu předpokladu pro jeho zrušení podle Šu 399 čís. 2 ex. ř. Mínění toto jest nesprávné. Ustanovení toto nevyžaduje jako podmínku pro zrušení prozatímního opatření změny skutkových poměrů, nýbrž, jak z doslovu jeho plyne, jen změnu poměrů vůbec, pročez stačí, když nastala změna poměrů právních. A o tom nelze pochybovati. Návrh na povolení prozatímního opatření v žalobě obsažený podán byl dne 16. července 1925, kterýžto den jest pro posuzování jeho oprávněnosti rozhodným. V té době manželství stran rozvedeno ještě nebylo a jevílo tedy veškeré právní účinky, jaké občanský zákon s platně uzavřeným manželstvím spojuje. Trvala tedy také zákonná povinnost žalovaného, by žalující své manželce poskytoval slušnou výživu (§ 91 obč. zák.). V tomto právním poměru stran nastala však změna rozsudkem pro zmeškání prvního soudu ze dne 14. října 1925, kterým manželství jejich bylo rozvedeno od stolu a lože z viny žalované manželky. Ježto rozsudek tento nabyl právní moci, bylo jím právoplatně rozhodnuto, že na povoleném rozvodu manželství má vinu jen manželka. Tím však přestala zároveň povinnost jejího manžela poskytovat jí přiměřenou výživu, ježto nárok takový má podle Šu 1264 obč. zák. jen ten z rozvedených manželů, jenž nemá viny na rozvodu. Manželka nemá nároku na poskytování slušné výživy manželem ani podle dvor. dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s., poněvadž nárok takový jest podmíněn tím, že manželství bylo rozvedeno z viny obou stran, kteréhožto předpokladu v projednávaném případě není, kdyžť podle rozsudku manželství bylo rozvedeno jen z viny man-

želky. Rozsudkem tímto bylo vlastně nepřímo rozhodnuto zároveň o jejím vyživovacím nároku, neboť, byla-li jím uznána sama vinnou na rozvodu, vyplývá z toho podle shora uvedených zákonných ustanovení jasný důsledek, že nárok na poskytování výživy jí již nenáleží, že tedy zanikl. Po této stránce jest tedy onen rozsudek ve své podstatě právoplatným předurčujícím výrokem soudním o zániku vyživovacího nároku manželky, pro který bylo jí povoleno prozatímní opatření. Posuzuje-li se věc s tohoto právního hlediska, jest oprávněn úsudek, že návrh na zrušení prozatímního opatření byl by odůvodněn i podle §u 399 čís. 4 ex. ř. Leč v žádném případě není podle toho, co shora bylo uvedeno, pochybnosti, že oním rozsudkem změnil se poměry, pro které zatímní opatření bylo povoleno, tak, že není již třeba, by dále trvalo, když nároku, k jehož zajištění bylo povoleno, po zákonu již nyní ani není. Jest tím tedy dán předpoklad § 399 čís. 2 ex. ř. Správně poukazuje stěžovatel na rozpor, v jakém se ocitá první soud tím, že na jedné straně rozsudkem ze dne 12. července 1926 zamítá žalobu manželky na placení výživného, tedy tento nárok její, žalobou vymáhaný, jí oduznává, na druhé straně však zároveň usnesením z téhož dne zamítá také návrh na zrušení prozatímního opatření, zachovává je v platnosti a poskytuje tak zajištění nároku, jehož právní existenci rozsudkem popírá.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Stěžovatelka vytýká usnesení rekursního soudu, že jest jednak zmatečné, jednak že právní úsudek, o který se opírá, je nesprávný a mylný. V oné příčině poukazuje k tomu, že povolujícím usnesením prvního soudu ze dne 28. listopadu 1925 bylo žalovanému jako jejímu odpůrci nařízeno, by až do právoplatného ukončení rozepry o výživné platil jí výživné ve výši a za okolností v tomto usnesení uvedených, že tím tedy první soud podle §u 391 první odstavec ex. řádu určil čas, na který činí prozatímní opatření, a že tento čas ještě neuplynul, poněvadž rozsudek o výživném nenabyl dosud právní moci. Že podle §u 425 druhý odstavec c. ř. s. a §u 78 ex. ř. jest soud vázán svým usnesením potud, pokud není povahy řízení toliko upravující, a že proto první soud právem zamítl návrh jejího odpůrce, by prozatímní opatření bylo zrušeno podle §u 399 ex. ř. Že rekursní soud předbíhá napadeným usnesením a právním názorem v něm projeveným rozhodnutí, které mu bude učiniti o zamítavém rozsudku prvního soudu v rozepry o výživné, a že jest ještě velmi sporným, zakládá-li se vůbec rozsudek pro zmeškání ve sporu o rozvod po právní stránce na patřičném podkladu, ježto nelze mluvíti o tom, že ona uznala žalobní nárok, v žalobě o rozvod uplatňovaný, ve kterémžto případě by rozsudek ten byl podle §u 396 c. ř. s. správným, ani nelze mluvíti o tom, že běželo o ujednané zameškání, jak to bývá zvykem, by strany podle §u 17 rozlukového zákona dosáhly pak rychleji rozluky manželství. Že rozsudek pro zmeškání nemohl býti vynesena také proto, poněvadž v té době už bylo zahájeno řízení o její žalobě o pla-

cení výživného, na kterou prvý soud měl vzíti zřetel tím spíše, jelikož v této žalobě byly tvrzeny okolnosti, a o nich nabídnuty byly důkazy, ze kterých by vyšla na jevo vina, pokud se týče, převážná vina žalovaného na manželském rozvratu. Těmito vývody nebylo vyvráceno v tomto směru správné, věci i zákonu vyhovující odůvodnění napadeného usnesení. Okolnost, že ještě podle §u 391 prvý odstavec ex. řádu neuplynul čas, na který bylo učiněno prozatimní opatření, nemůže brániti, aby nebylo podle §u 399 ex. ř. zrušeno, když jsou splněny v tomto předpisu uvedené předpoklady. Jest tedy stěžovatelčin poukaz k ustanovením §§ 425 druhý odstavec c. ř. s. a 78 ex. ř. zcela nepřípadným. Je také bez právního významu pro tuto věc stěžovatelčino tvrzení věcně nesprávné, že rekursní soud předbíhá napadeným usnesením a právním názorem v něm projeveným rozhodnutí, které mu bude činiti o zamítavém rozsudku prvního soudu ve sporu o výživném. To ovšem bylo způsobeno právním pojetím rekursního soudu, že jde o případ podle §u 399 čís. 2 ex. ř., což však dovolací soud nemůže schváliti, neboť jde správně o případ §u 399 čís. 4 ex. ř., podle kterého sluší prozatimní opatření zrušiti, byl-li nárok ohrožené strany, pro který povoleno bylo prozatimní opatření, právoplatně odepřen, anebo bylo-li právoplatně určeno, že zanikl. Nesejde na tom, že se tak rozsudkem prvního soudu ze dne 14. října 1925 pro zmeškání vydaným ve sporu o rozvod nestalo výslovně, postačí, že tímto rozsudkem, právní moci už nabyvším, bylo manželství obou stran rozvedeno od stolu a lože z výhradné viny stěžovatelčiny, čímž byl stěžovatelčin nárok na výživu, jak rekursní soud vyložil obsažně a výstižně, zničen úplně, jak to vyplývá z předpisů §§ 91 a 1264 obč. zák., pokud se týče dvorního dekretu ze dne 4. května 1841, čís. 531 sb. z. s. Brojí-li stěžovatelka ve svých vývodech proti tomuto právoplatnému rozsudku, nelze k tomu přihlížeti, neboť je to z důvodu §u 411 c. ř. s. bez právního významu. Stěžovatelka opírala ve své žalobě o výživné svůj žalobní nárok, pro který jí bylo povoleno prozatimné opatření, o které tuto běží, pouze o ustanovení §u 91 obč. zák., sama nežalovala o rozvod manželství od stolu a lože z výhradné viny svého manžela, a dala-li se k jeho žalobě o rozvod manželství od stolu a lože z výhradné viny své vlastní odsouditi rozsudkem pro zmeškání, čemuž zabrániti bylo přece v její moci, sama předběhla výsledku rozepře o výživné. V druhé příčině poukazuje stěžovatelka k tomu, že nejde o případ zrušení prozatimního opatření podle §u 399 čís. 2 ex. ř. V tom jí se zřetelem na doslov zákona, podle kterého dlužno prozatimní opatření zrušiti, když se mezitím poměry, pro které bylo povoleno zatimné opatření, tak změnily, že již není zapotřebí, aby dále trvalo ku zajištění strany, na jejíž návrh bylo povoleno, jest dáti za pravdu (Neumann odvolal opačný svůj názor v systému na str. 473 ve svém komentáři 2. vyd. str. 1154 pozn. 2. Není tedy případem §u 399 č. 2 ex. ř., když zajištěný nárok zanikne dodatečně po povolení prozatimního opatření. Ale bylo již řečeno, že jde o případ podle §u 399 čís. 4 ex. ř., jak to rekursní soud uvádí na druhém místě. Okolnost, že žalovaný neučinil v rozepři o výživné návrhu na prozatimní určení podle §§ 259 druhý odstavec a 236 c. ř. s. v tom směru, že stěžovatelčin nárok na výživné

zanikl právoplatným rozsudkem pro zmeškání o rozvodu, není v této věci na závalu rozhodnutí soudu o návrhu podle §u 399 ex. ř. Podle poslední věty posledního odstavce tohoto předpisu musí býti o tomto návrhu před rozhodnutím ústně jednáno, tedy dlužno vyšetřiti i takové případy, kdy prozatímním opatřením chráněný nárok zanikl, ačkoliv o něm dotyčným rozsudkem rozhodnuto bylo »vlastně nepřímo«, jak praví rekursní soud. Podstatnou náležitostí prozatímního opatření jest v první řadě jsoucnost nároků. Stěžovatelka opírala svůj nárok o předpis §u 91 obč. zák. Bylo-li manželství rozvedeno od stolu a lože právoplatným rozsudkem z výhradné viny stěžovatelčiny, lze o existenci stěžovatelčina nároku rozhodnouti spolehlivě na základě v §u 399 ex. ř. uvedeného ústního jednání a podle řečeného právoplatného rozsudku, jímž jeho existence byla zjištěna nepřímo a není zapotřebí v tomto směru už zbytečné žaloby určovací, nebo určovacího návrhu podle §u 259 c. ř. s.

Čís. 6286.

Při určení přiměřené náhrady za pozemky vyvlastněné ve Velké Praze (k účelům vodním) jest míti zřetel též na poplatky převodní a dávku z přírůstku hodnoty.

(Rozh. ze dne 16. září 1926, R I 795/26.)

Ve správním řízení vyvlastnila obec Hlavního města Prahy pozemky ku stavbě vodojemů. K návrhu vyvlastněného stanovil soud první stolice náhradu za vyvlastněné pozemky na 2,703.979 Kč kromě poplatků převodních a dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti. Rekursní soud k rekursu odpůrkyně navrhovatele napadené usnesení potvrdil. Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rada hlavního města Prahy stěhuje si do srovnalých usnesení nižších soudů již jenom z toho důvodu, že byla uznána povinnou zaplatiti kromě peněžité náhrady za vyvlastněné pozemky 2,703.979 Kč také ještě poplatky převodní a dávku z přírůstku hodnoty. Pokládá toto rozhodnutí za nezákonné, poněvadž řád o dávce z přírůstku hodnoty ukládá její zaplacení nikoliv nabyvateli, nýbrž zciziteli. Dovolacímu rekursu nelze dáti za pravdu. Nešlo v tomto případě o rozhodnutí, kdo jest povinen platiti dávku z přírůstku hodnoty a případné převodní poplatky, k řešení této otázky nejsou soudy vůbec příslušny. Úkolem soudu bylo určití přiměřenou náhradu za vyvlastněné pozemky. Slyšený znalec odhadl vyvlastněné pozemky na 2,703.979 Kč, při čemž však podle svého vysvětlení předpokládal jako věc samozřejmou, že vyvlastnitelka musí jako kterýkoliv jiný kupitel nésti ze svého převodní poplatky a dávku z přírůstku hodnoty, poněvadž to bylo v roce 1924 a jest i nyní při prodeji pozemků ve Velké Praze běžným zvykem. Udaná obecná prodejní cena vyvlastněných pozemků platí tedy jen pro případ, že vyvlastně-